

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-156.2023.01>

УДК 378.091.3:327-051

Андрущенко Т. В., Ковчина І. М., Панченко М. В.

ІНТЕГРАЦІЯ КОМПОНЕНТІВ «МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ», «КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА ТЕОРІЯ ПЕРЕГОВОРІВ» ТА «ПСИХОЛОГІЯ» У ПРОЦЕСІ ЇХ ВИКЛАДАННЯ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто специфіку інтеграції освітніх компонентів, яка на сьогодні вважається важливим професійно-навчальним запитом на підготовку компетентного та конкурентоспроможного фахівця з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій. Сучасний фахівець із міжнародних відносин має кваліфіковано і відповідально реалізовувати міжнародні завдання у складний час конфліктів різного масштабу. Фахівець-міжнародник володіє більш широкими знаннями, тому зможе застосовувати їх доцільно і рентабельно.

Вказано, що освітні компоненти, особливо «Міжнародний захист прав людини», пов'язані з «Конфліктологією та теорією переговорів» і «Психологією», як стверджує колектив кафедри політичної психології та міжнародних відносин. Зважаючи на це, формується особистість фахівця-міжнародника, який здатен швидко ухвалювати рішення, адаптуватися до нових умов і комунікувати з колегами.

Проаналізовано наукові погляди вітчизняних учених на інтеграцію ключових компонентів у процесі викладання. Зазначено актуальні шляхи організації освітнього процесу з урахуванням вимог часу та запитів викладачів і здобувачів освіти.

Для того, щоб інтеграція дисциплін реалізувалася комфортно для всіх учасників освітнього процесу, викладачі на засіданнях кафедри обмінюються інформацією, досвідом, обмірковують, які зміни здобувачі освіти сприйматимуть краще. З огляду на це, всі самостійні та практичні завдання плануються, звіряються та після колегіального рішення пропонуються студентам для вирішення. Викладацька робота в групі вважається найбільш ефективною, оскільки дає змогу відразу вирішити суперечності, які виникають, і дібрати доцільні завдання, що сприятимуть формуванню особистості фахівця з міжнародних відносин.

Доведено, що інтеграція різних дисциплін позитивно впливає на результати освітньої діяльності як викладачів, так і здобувачів освіти.

***Ключові слова:** інтеграція, фахівець із міжнародних відносин, міжнародний захист, освітній процес, викладач.*

У зв'язку з євроінтеграцією української освіти у міжнародний освітній простір, постає необхідність удосконалення фахової підготовки майбутніх міжнародників. Удосконалення починається із підготовки та викладання освітніх компонентів. У нашій статті ми розглянемо, як взаємопов'язуються три дисципліни, а саме «Міжнародний захист прав людини» та «Конфліктологія і теорія переговорів», «Психологія».

Інтеграція освітніх компонентів є соціально детермінованим професійно-навчальним запитом на підготовку компетентного, а отже конкурентоспроможного фахівця з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій за освітньою програмою «Міжнародна інформація». Загалом, ми упевнені, підготувати такого фахівця, здатного кваліфіковано і відповідально реалізовувати міжнародні завдання в сучасну складну епоху конфліктів різного масштабу, важливо та доцільно. Важливо тому, що міжнародник матиме знання більш широкі, доцільно – тому, що зможе їх застосовувати більш рентабельно.

На перший погляд здається, що освітні компоненти, особливо «Міжнародний захист прав людини», ніяк не пов'язане з «Конфліктологією та теорією переговорів» та «Психологією», але колектив кафедри політичної психології та міжнародних відносин упевнено стверджує про зворотнє. Саме цьому процесу, процесу взаємопов'язування та взаємоприв'язування за компетентностями, їх інтеграції за змістовим наповненням, йде формування фахівця-міжнародника, чому ми присвяtimo наше дане дослідження,

Підготовка фахівців в Україні у будь-якій галузі опирається на Стандарт. Наш Стандарт з підготовки здобувачів рівня бакалавр за спеціальністю 291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, затверджено у 2020 році і в тому ж році він набрав чинності для підготовки фахівців.

Ознайомлюючись зі змістом даного документа, бачимо, що першою загальною компетентністю є формування міжнародника, який здатен реалізовувати власні права та обов'язки як члена суспільства. Отже, верховенство права в українській освіті відіграє вирішальну роль. Кожен випускник повинен знати права та обов'язки, дотримуватись їх, не шкодити іншим членам суспільства. Головне для нас як викладачів, що формують фахівця – випускники повинні виконувати норми, забезпечуючи тим самим правопорядок і в галузі професійної діяльності, і в побуті. Оскільки наші випускники будуть у майбутньому виконувати фахові завдання в будь-якій точці світу, регіону, державі, то, звісно, ми повинні забезпечити їм формування знань із законодавства в тому числі, навчити їх дотримуватися букви закону не тільки в Україні, а й тієї країни, в якій вони будуть працювати.

Даним питанням в українській науці приділяли увагу К. О. Джеджула [1], а також автори даного дослідження Т. В. Андрущенко, І. М. Ковчина, М. В. Панченко [2].

Звертаючи увагу на навчальний план з підготовки здобувачів вищої освіти, ми свідомо закладаємо в ньому дисципліни з юриспруденції на перших-

других курсах, а дисципліни психологічного спрямування – на третьому-четвертому. Саме загальна компетентність Стандарту спеціальності 291 під номером один спонукає нас до цього. У Стандарті вказано, що здобувачі повинні, насамперед, керуватися нормативами законодавства не тільки під час побуту, а й у процесі фахової діяльності. Міжнародники не мають право знецінювати нормативи, що закладені в законах інших держав, також не мають права дозволяти знецінювати українські нормативи. Тому, саме під час проходження першого та другого курсів навчання, закладаємо освітній компонент «Міжнародний захист прав людини», програма якого передбачає вивчення прав та обов'язків людини і громадянина у масштабі всієї планети. У процесі викладання ми розглядаємо, насамперед, Конституцію України, Розділ II «Права та обов'язки людини і громадянина», а також Конституції держав світу.

Під час викладання дисципліни правової галузі, ми зі здобувачами вивчаємо законодавчу базу України, наприклад, Закони «Про освіту», «Про вищу освіту». Ці нормативні акти необхідно знати, оскільки для багатьох здобувачів професійна діяльність почнеться з аташе по культурі, до функцій якого входить, зокрема, відвідування закладів загальної середньої освіти, позашкільних закладів освіти, обмін досвідом в освіті, тому фахівцям потрібно знати закони своєї країни, які їм стануть у нагоді.

Під час вивчення освітнього компоненту «Міжнародний захист прав людини» практичним завданням для студентів у ході самостійної роботи є важлива форма – подивитись online судові засідання, особливо пов'язані із розглядом справ «Україна проти Росії», зробити висновки. Другим важливим завданням для здобувачів є подивитись ухвали по судовим справам, також пов'язаним з іншими країнами, вивчити, зробити висновки. Всі результати поставлених завдань ми бачимо у письмовому вигляді або у фотозвітах, або на електронних поштах.

Під час перегляду судових засідань та судових справ ми даємо ще одне важливе завдання – чи комфортно те, що студент бачить, з психологічної точки зору і просимо одним-двома реченнями описати свої емоції.

Звертаємо увагу здобувачів, під час вивчення освітнього компонента «Міжнародний захист прав людини», що міжнародник повинен знати юридичні нюанси тієї країни, де перебуває. Наприклад, у США кожний штат має свою законодавчу базу, а вибори Президента дуже відрізняються від виборів Президента в нашій країні.

Один із авторів даної статті відвідував США. Під час викладання юридичної дисципліни вона стверджує, що так звана «американська посмішка» є нормативом, тобто традиційною нормативною посмішкою. Якщо ти подивився на американця, він обов'язково привітається, скаже комплімент, навіть у ліфті незнайомиць, але при цьому дружби, як в Україні немає, вони легко знайомляться, але не товаришують в українському розумінні. Вміння адаптуватися згодилося б українцю, американець може вийти в чому захоче

на вулицю, говорити голосно, але не порушуючи побутові нормативи.

Ще одне враження, на чому ми зупиняємося під час занять – купа листів, що приходять на пошту. Україна в цьому плані пішла далеко вперед, оцифрувалася за всіма напрямками життя, в Америці поруч з sms приходять й паперові повідомлення. Тобто дублювання інформації є нормою і ніхто не питає, чи потрібен паперовий варіант.

Для того, щоб поєднання дисциплін відбувалося для здобувача комфортно, ми повідомляємо один одного, на засіданнях кафедри, про практичну частину завдань для студентів, обмінюємося інформацією, досвідом, підказуємо, що краще, що здобувачі сприйняли, що не сприйняли. Тому всі самостійні та практичні завдання плануються, звіряються, обміжковуються та приймаються колегіально. Ми дійшли висновку, а висновками послуговують для нас відгуки здобувачів вищої освіти, що саме така наша викладацька робота, робота у групі, є найбільш ефективною.

Тепер перейдемо до дослідження у викладанні таких дисциплін, як «Конфліктологія та теорія переговорів» та «Психологія», а також пов'язаним з ними «Міжнародним захистом прав людини», яке ми розглянули вище.

Звертаємось до Стандарту освіти з підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Перша спеціальна компетентність Стандарту вимагає сформувати у здобувача вищої освіти здатність «виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій» (СК1) [3]. Ми упевнені, що ніхто з фахівців-міжнародників до цього часу не задумувався про змістове наповнення назви спеціальності. В назві спеціальності закладене знання психології, тому що комунікації як термін, як поняття запозичено з психологічної галузі. Звернувши увагу на назву спеціальності 291, ми прийшли до значущих висновків: міжнародникам необхідні професійні знання з психології. Оскільки викладають здобувачам особи з практичним досвідом роботи у галузі міжнародних відносин/міжнародних зв'язків, то думка професорсько-викладацького складу була одна – психологічні дисципліни потрібні, вони підтримають фахівця у будь-якому становищі практичної діяльності. Саме тому у навчальний план уведено дисципліну «Психологія» нарівні з «Конфліктологією та теорією переговорів».

Ще один доказ ми знаходимо в улюбленій здобувачами вищої освіти uk.wikipedia. У ній вказується, що комунікація латинською мовою буде communicatio, що означає повідомлення, тобто процес обміну інформацією між двома або більше людьми. І вивчення спілкування, комунікації поділяється між теорією інформації, теорією комунікації та біосеміотикою [4].

Психологія, за тим же посиланням [там само], є наукою про поведінку людини. Тепер, можемо поєднати комунікацію з поведінкою людини й виводимо просту формулу за результатами поєднання спеціальностей та їх змістовим наповненням: 291+053=сформований фахівець вищого ґатунку, здатний конкурувати на будь-якому ринку праці.

Професорсько-викладацький склад кафедри, який викладає дисципліни психологічної галузі міжнародникам, обов'язково має базову освіту або підвищення кваліфікації. Оскільки кафедра у своєму складі має фахівців обох галузей, то це призводить до взаємообміну професійною інформацією, про що ми згадували вище.

Будь-яке заняття для міжнародників, які проходять в аудиторії або online, викладачі починають з міні-вправи заздалегідь вибраного тренінгу. Наприклад, для першокурсників перші заняття починаються з психологічної вправи «Знайомство». Вона дозволяє розслабити сором'язливих, надати нового подиху активним, підбадьорити всіх. Кожен здобувач через рукостискання повідомляє своє ім'я по колу, якщо це ефір, то викладач дистанційно керує процесом «передачі» рукостискання.

Для старшокурсників є більш психологічно спрямовані міні-вправи. Наприклад, викладач пропонує з підготовлено списку – везіння, терплячість, мудрість, віра, здоров'я, ніжність, вдача, доброта, любов, кохання – вибрати для себе те, чого сьогодні, на думку студента, йому не вистачає. Вибір може повторюватись, тому у заготовці є де декілька однакових емоцій.

Загалом, ми наполягаємо на тому, що людина, яка працює з іншими людьми, повинна бути на роботі у гарному настрої. Не секрет, що з поведінки людини можна «зчитати» результат зустрічі, це несе певну загрозу переговорам, особливо на міжнародному рівні, особливо у форс-мажорних умовах. Тому вміння опанувати власні емоції необхідна міжнароднику і це не секрет для дипломатів зі стажем роботи.

Отже, спеціальні/фахові компетентності, зокрема під номером 10, спрямовують нас готувати здобувача зі здатністю проводити аналіз структури та динаміки міжнародних суспільних комунікацій, результатом чого повинно бути виявлення їх впливу на міжнародну систему, державні та суспільні інституті країн світу [3].

Зазначимо на користь збільшення частки психології у формуванні майбутнього фахівця-міжнародника, що викладачі й під час викладання інших дисциплін роблять так звані «відступи» на 20-30 секунд, оскільки людина не може тримати увагу на матеріалі, що подається, більш 9 хвилин. І це пов'язано з психікою людини. Тому після 9-10 хвилини лекції або семінарського заняття ми робимо відступ, але він знов-таки з галузі психології або власного досвіду практики міжнародника. Наприклад, один з авторів цієї статті достатньо часто відвідувала Польщу, зокрема Краківську вищу педагогічну школу. З перших відряджень був зроблений висновок про звертання один до одного: студенти звертаючись до професорсько-викладацького складу, промовляли «пан Професор», «пан Декан», не називаючи ім'ям та по батькові або «пан Іван», як привчають зараз у нас, це неправильно і це не калька. До поважної особи, професора або доцента звертаються саме за посадою або прізвиськом, наприклад «пані Качинська». До студентів звертаються за їх власними іменами. У побуті термін «пані» вживається у магазинах, але можна вживати слово «кохана» і це свідчить про прихильність, про готовність допомогти.

Тобто міжнароднику потрібно мати на увазі, що близькі за значенням слова в інших мовах несуть зовсім інше навантаження. Такими важливими міні відступами, які несуть в собі потрібну професійну інформацію, нами розряджається обстановка під час занять зі здобувачами.

Освітній компонент «Конфліктологія та теорія переговорів» є стандартним для вивчення міжнародниками. Назва дисципліни має термін «конфліктологія», його також запозичено із психології, та й теорія переговорів, а ми пам'ятаємо, що переговори, комунікація є також психологічними термінами – також із галузі психології. Тобто достатньо довгий час у міжнародників формують «правила поведінки».

Правила поведінки фахівця-міжнародника достатньо складні. Під час викладання для здобувачів розглядуваного нами освітнього компонента, ми формуємо фахівця результативного, тобто в результаті навчання міжнародник повинен знати природу та механізми міжнародних комунікацій [там само]. У нашому Стандарті це РН05.

До комунікацій у міжнародних відносинах безпосередньо відносяться переговори, дехто називає це «перемовинами», але ми дозволяємо собі не погодитись з таким синонімічним рядком, оскільки є певні правила поваги і перемовини несуть, по суті, менше навантаження, а більше – побутове. Для міжнародних переговорів, ми упевнені, потрібно застосовувати термін «переговори» і ніякий інший, щоб самим себе не применшувати, не принижувати вартість діяльності всієї держави.

Назва освітнього компонента включає у себе важкий термін «конфліктологія». Конфлікт це є сутичка, суперечність інтересів, поглядів, поведінки. За результати конфлікту може бути переможець і переможений, але із конфлікту можна вийти з розумінням опонента.

В наш час термін «опонент» змінено, зменшено навантаження. Опонент, як правило, висловлює побажання щодо того чи іншого факту, який він повинен піддати критиці й довести свою правоту. В наш час, час демократичних перетворень, глобальних криз, які впливають на життя кожної особи планети, йде пом'якшення поглядів, котрі можуть нервувати людину, йде інформаційний вплив на роз'яснення й впровадження терміну «толерантність» щодо поведінки й думок іншої людини.

Толерантність є терпимістю [4] в одному із значень, а терпимість проявляється в людині через відношення, поведінку, комунікацію.

Під час викладання розглядуваної дисципліни, особливо після вивчення здобувачами видів конфлікту, особливо міжнародних (міжнародна криза, конфлікт малої інтенсивності, тероризм, громадянські війни та революції, війна), ми переходимо до вивчення теорії переговорів. Кожний конфлікт повинен завершуватися переговорами, хоча не завжди так буває. Наприклад, Японія досі не підписала мирну угоду з росією щодо перемоги росії у Другій світовій війні. Тобто це повинна бути навіть не мирна угода, а акт про поразку. Японія не приймає поразку дотепер і ми пояснюємо чому, заглиблюючись у той непростий час. На жаль, в наших підручниках є ще багато «білих плям», які

не пояснюються або не згадуються авторами.

Ми вважаємо, що Японія так і не сіла за стіл переговорів тому, що вчинки керівництва та дипломатичного корпусу окремих держав сприяли неповазі до іншої культури, до іншого стилю поведінки. Вся історія Японії після війни свідчить про працелюбність нації, її оригінальну філософію й цікаву для європейця культуру.

Під час практичних занять у курсі «Конфліктологія та теорія переговорів» ми «програємо» окремі переговори держав світу. Для цього здобувачі мають завдання у самостійній роботі, наприклад, знайти й прослухати в YouTube відкриті матеріали щодо переговорів. Це можуть бути переговори держав «Нормандського формату» або інші. Здобувачі прослуховують один ролик для всієї групи і другий ролик знаходять самі, роблять короткі письмові анотації побаченого, відстежуючи поведінку й рухи всіх осіб, задіяних у переговорах. Саме таке практичне завдання дає можливість оцінити хід побаченого, реальність комунікації, надійність інформації в медіа джерелах. Зорове сприйняття найбільш надійне для фахівця, особливо для сучасного покоління, яке воліє не тільки почути, але й побачити «картинку» на власні очі.

Повертаючись до анотацій, зазначимо, що цікавими є анотації роликів, які здобувач знайшов сам. І якщо анотації до першого ролика коментує викладач й всі студенти групи, то анотації до другого ролика, який передивлялась одна людина, потрібно так прокоментувати, щоб згодні були всі слухачі, особливо ті, що також його продивились. Тут важливо правдиво подати інформацію (згадуємо, що здобувачі формуються як фахівці і за освітньою програмою «Міжнародна інформація»), занотувати такими словами, термінами й поняттями, щоб їй іншим важко було «перекрутити» й подати в неправдивому вигляді.

Для того, щоб бачити «правду-неправду», існує освітній компонент «Психологія» [5]. Здобувачі з великим захватом сприймають його змістове наповнення. Вони готові до сприйняття матеріалу. Вони брали участь у конференціях, присвячених психологічним проблемам, чули виступи психологів-практиків, спілкувалися зі студентами-психологами завдяки фестивалю «Фенікс-фест», готові до поглибленого вивчення поведінки людини.

Здобувачів вражає, що можна «зчитувати» поведінку, що людина може обманювати, вони, звісно, чули й читали про механізм віддзеркалювання поведінки людини, але сприймали це, радше, як казку, або таке, що вони не потребують.

У процесі вивчення компонента, здобувачі формують нові компетентності, результатом яких є уміння вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати власну позицію, поважати опонентів та їх точку зору [3]. За Стандартом це номер тринадцятий результат навчання. Студенти привчаються слідувати за емоціями опонента: гнівом, тривогою, депресією, страхом, параноєю, ворожістю, подразливістю, суїцидальною ідеєю. Вони

узнають, що поведінка буває пізнавальною, яка реалізується під час отримання професійної інформації, формування знань про природу, суспільство, людину тощо, поведінка буває творчо-конструктивна, яка проектує власне життя на декілька років наперед, має мету, завдяки їй людина працює на результат – пече хліб, проводить переговори, будує літаки тощо. Поведінка може бути регулятивно-управлінською, завдяки саме такій поведінці особистість забезпечена розумним регулюванням поведінки та самоконтролем, комфортно взаємодіє із зовнішнім середовищем [4].

Анонімні відгуки здобувачів вищої освіти спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» свідчать про зацікавленість розглядуваними нами у даній статті освітніми компонентами, вони позитивно сприймають їх змістове наповнення і кожний раз нагадують нам, професорсько-викладацькому складу, що вступали на цю спеціальність, на факультет психології свідомо, їх батьки розуміли, що саме таке поєднання для майбутньої фахової діяльності міжнародників є найбільш значущим.

Тому інтеграція освітніх компонентів «Міжнародний захист прав людини», «Конфліктологія та теорія переговорів» та «Психологія» у підготовці здобувачів вищої освіти є сучасним надбанням Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, важливим механізмом підготовки майбутніх фахівців спеціальності 291, врегульованої Стандартом освіти, підкріпленої Стратегією «Україна-2030».

Подальшими розвідками наукових досліджень можуть бути; взаємовплив освітніх компонентів «Політична психологія», «Міжнародна інформація» та «Міжнародні економічні відносини» під час викладання здобувачам вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» тощо.

Використана література:

1. Губицький Л. В. Дзеджула Карпо Омелянович. Істор. ф-т Київ. ун-ту : минуле й сьогодні (1894-2004). Київ, 2004.
2. Андрущенко Т. В., Ковчина І. М., Панченко М. В., Пасічніченко С. В. Актуальні проблеми формування компетентностей у студентів – майбутніх фахівців з міжнародних відносин. *Наукові записки* : збірник наукових статей / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Випуск СXXXVI (136). С. 5-13. (Серія педагогічні науки). URL : https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=Vy4PoFgAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=Vy4PoFgAAAAJ:Y0pCki6q_DkC. Читання з екрану.
3. Стандарт вищої освіти спеціальності 291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії: URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-291-mizhnarodni-vidnosini-suspilni-komunikaciyi-ta-regionalni-studiyi-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti>. Читання з екрану.
4. Wikipedia. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%>. Читання з екрану.
5. Сайт факультету психології, сторінка кафедри політичної психології та міжнародних відносин. URL : <https://fp.udu.edu.ua/kafedry#robochi-prohramy>. Читання з екрану.

References:

1. Hubytskyi L. V. (2004). Dzhedzhula Karpo Omelianovych. Istor. f-t Kyiv. un-tu : mynule y sohodennia (1894-2004). Kyiv.

2. Andrushchenko T. V., Kovchyna I. M., Panchenko M. V., Pasichnichenko S. V. (2017). Aktualni problemy formuvannya kompetentnosti u studentiv – maibutnikh fakhivtsiv z mizhnarodnykh vidnosyn. *Naukovi zapysky* : zbirnyk naukovykh statei / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova ; upor. L. L. Makarenko. Kyiv : Vyd-vo UDU imeni M. P. Drahomanova. Vypusk SXXXVI (136). S. 5-13. (Seriiia pedahohichni nauky). URL : https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=Vy4PoFgAAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=Vy4PoFgAAAAAJ:Y0pCki6q_DkC. Chytannia z ekranu.
3. Standart vyshchoi osvity spetsialnosti 291 mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii : URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-291-mizhnarodni-vidnosini-suspilni-komunikaciyi-ta-regionalni-studiyi-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti>. Chytannia z ekranu.
4. Wikipedia. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%>. Chytannia z ekranu.
5. Sait fakultetu psykholohii, storinka kafedry politychnoi psykholohii ta mizhnarodnykh vidnosyn. URL : <https://fp.udu.edu.ua/kafedry#robochi-prohramy>. Chytannia z ekranu.

T. ANDRUSHCHENKO, I. KOVCHYNA, M. PANCHENKO. *Integration of the components «International protection of human rights», «Conflictology and negotiation theory» and «Psychology» in the process of teaching them to students of higher education.*

The article examines the specifics of the integration of educational components, which today is considered an important professional and educational requirement for the training of a competent and competitive specialist in international relations, public communications and regional studies. A modern specialist in international relations must competently and responsibly implement international tasks in a difficult time of conflicts of various scales. An international specialist has broader knowledge, so he will be able to apply it expediently and cost-effectively.

It is indicated that the educational components, especially «International protection of human rights», are related to «Conflictology and negotiation theory» and «Psychology», according to the team of the department of political psychology and international relations. Taking this into account, the personality of an international specialist is formed, who is able to quickly make decisions, adapt to new conditions and establish communication with colleagues.

The scientific views of domestic scientists on the integration of key components in the teaching process were analyzed. Current ways of organizing the educational process are indicated, taking into account the time requirements and requests of teachers and students of education.

In order for the integration of disciplines to be implemented comfortably for all participants of the educational process, teachers at department meetings exchange information and experience, consider which changes the students of education will perceive better. With this in mind, all independent and practical tasks are planned, checked and, after a collegial decision, are offered to students for solving. Teaching work in a group is considered the most effective, as it makes it possible to immediately resolve the contradictions that arise and choose appropriate tasks that will contribute to the formation of the personality of a specialist in international relations.

It has been proven that the integration of various disciplines has a positive effect on the results of the educational activity of both teachers and students.

Keywords: *integration, specialist in international relations, international protection, educational process, teacher.*